

„PROBIJANJE PRAVNE LIČNOSTI U KOMPANIJSKOM PRAVU (član kompanije vs. poverilac kompanije)“

Izdavač: "INTERMEX" – Beograd,
Autor: Prof dr Mirko Vasiljević,
Recenzent: Dr Marko Rajčević, profesor Pravnog
fakulteta u Banja Luci i sudija Ustavnog suda
Republike Srpske,
Beograd 2020.

NEOPHODNA LITERATURA ZA SVAKU KOMPANIJU,
JAVNO PREDUZEĆE, ORGAN UPRAVE, ADVOKATSKU
KANCELARIJU, JAVNOG IZVRŠITELJA I JAVNOG BELEŽNIKA . . .

Knjigu možete **naručiti telefonom** ili **e-mailom** od izdavača:

Intermex, d.o.o., Beograd, Dr Milutina Ivkovića 9a
Tel: 011/369-22-90, 369-22-91, 367-59-99, 361-89-85, 306-75-05
E-mail: intermex@gmail.com

NARUČITE ODMAH JEDINSTVENO IZDANJE !

POZOVITE telefonom ili pošaljite mail !

Odmah Vam šaljemo profakturu za uplatu !

Ili **uplatite na žiro-račun:**

Intermex d.o.o.
265-1100310000215-83; Raiffeisen bank

S pozivom na broj:

CENA I ISPORUKA:

Cena sa popustom po ovoj ponudi iznosi **2.970,00 dinara**, sa PDV-om

Troškovi **POŠTARINE** uračunati su u cenu.

Isporuka **ODMAH** po uplati - uz knjigu šaljemo Vam PDV račun.

NARUČITE online !

„PROBIJANJE PRAVNE LIČNOSTI U KOMPANIJSKOM PRAVU (član kompanije vs. poverilac kompanije)“

Prof dr Mirko Vasiljević

P R E D G O V O R

Institut "**probijanja pravne ličnosti**", kao tvorevina anglosaksonske pravne prakse, spada u vrlo kontroverzne institute kompanijskog prava, kako u teorijskom tako i u zakonodavnom i praktičnopravnom smislu. Usporedna kompanijskoppravna regulativa ovom institutu poklanja različitu pravnu pažnju, od negacije do priznavanja. Interesantno je da upravo razvijene zemlje sa visokim nivoom pravne sigurnosti i kulture u zakonodavnom smislu u principu ne poznaju ovaj institut, što ne znači da ga ne poznaju u praktičnopravnom smislu, bilo kroz sudske odluke bazirane na sudskim precedentima ili ustaljenoj praksi (Velika Britanija), bilo traženjem oslonca u afirmisanim pravnim teorijama za ove potrebe (Francuska), bilo kroz primenu odgovarajućih građanskopravnih instituta poput delikta (Nemačka). Na drugom polu su zemlje koje ovaj institut delimično ozakonjuju, ali ga više afirmišu putem vrlo široko kreirane, sudskom praksom i delimično teorijom, baze slučajeva njegove primene (SAD, Kanada). Najzad, zemlje čija kompanijskoppravna regulativa umesto vekova broji neku deceniju imaju više sklonosti za ozakonjenjem ovog instituta, bilo putem generalne formule, bilo putem kombinovanja generalne formule i, primera radi, određenjem nekih praktičnih slučajeva - osnova njegove primene (Kina, Rusija).

U okruženju ovakvih različitih prilaza Srbija se opredelila već od prvih dana kreiranja svoje kompanijskoppravne regulative za metod zakonskog uređenja ovog instituta (metod zakonske generalne formule i navođenja karakterističnih slučajeva). Ovakav prilaz sugestija je zakonodavca sudskoj praksi za potrebom praktičnog oblikovanja ovog instituta, kako bi potreban nivo pravne sigurnosti investitora i poverilaca bio obezbeđen. Dosadašnje iskustvo, međutim, govori da se srpsko pravosuđe retko odlučuje za primenu ovog instituta ili pak postavlja visok dokazni teret za tužioca, koji čini otežanim ako ne i onemogućenim dokazivanje ispunjenosti pretpostavki njegove primene.

Kontroverznost instituta probijanje pravne ličnosti u kompanijskom pravu, sa pravne tačke gledišta, posebno čini sama njegova suština: odgovornost člana kompanije (vlasnika), koji osnivanjem kompanije želi da ograniči svoj rizik na nivo svog kapital uloga u kompaniju (teorija namenske ciljne imovine) – *ograničena odgovornost*, a primenom ovog instituta treba da odgovara i svojom preostalim imovinom – *neograničena odgovornost* i to poveriocu svoje kompanije (akcionarsko društvo ili društvo s ograničenom odgovornošću), koji opet nije sa njim ni u kakvom pravnom odnosu, već je u pravnom odnosu sa njegovom kompanijom. S druge strane, nema nika-kve sumnje da je princip ograničene odgovornosti brana neograničenoj odgovornosti člana kompanije za obaveze njegove kompanije samo pod pretpostavkom postojanja imovinske i pravne samostalnosti kompanije u odnosu na svoje poverioce i dužnike, što opet članovi kompanije relativno često zloupotrebljavaju kroz sistem upravljanja i kontrole na vlasničkoj osnovi, a na štetu poverilaca njihove kompanije (naročito kod jednočlanih društava i grupe društava kroz odnos kontrolnog-matičnog društva i kontrolisanih zavisnih društava). Na ovoj *vododelnici*: ograničena odgovornost i/ili probijanje pravne ličnosti uz neograničenu odgovornost članova kompanije poveriocima kompanije se upravo i odvija cela filozofija ovog instituta.

Upravo su ovo i bili razlozi da se u ovoj monografiji, kako teorijski, tako i praktičnopravno (uporedna sudska praksa, domaća sudska praksa, poslovna praksa), a takođe i analizom relevantnih uporednih zakonskih rešenja, pozabavimo dubljom analizom ovog instituta, koji i pored više od dvovekovne istorije kreirane u sudskoj praksi i dalje ne prestaje da bude u fokusu naučne i strukovne pažnje. Uvereni smo da će ovaj istraživački napor biti od posebne važnosti za našu sudsku praksu (da pronađe pravu meru primene ovog instituta), kao i za poslovnu praksu (da izbegne kreiranje osnova njegove primene), te najzad i za kompanijskoppravnu teoriju (koja se do sada baš nije proslavila bar na domaćem terenu u odgonetci kontroverzi ovog instituta, kako bi pomogla sudskoj praksi da pronađe sebe) i zakonodavnu regulativu (kako bi pronašla "konačnu formulu" zakonskog okvira u uređenju ovog instituta, trajniju u vremenu i time i u pravnoj svesti i pravnoj kulturi).

O Vidovdanu 2020. godine

Autor

SADRŽAJ

GLAVA I - UVODNI DEO	11
1. Privredno društvo kapitala/kompanija/korporacija - od ugovora do institucije kao pravnog subjekta	11
1.1. Određenje pojma i razgraničenje od građanskog društva	11
1.2. Ugovorna osnova nastanka vs. jednočlano društvo	13
1.3. Institucionalna priroda	19
2. Svetost standarda ograničene odgovornost članova društva	24
3. Probijanje pravne ličnosti – uzdržana svetost standarda ograničene odgovornosti	27
4. Terminološke dileme	31
5. Poreklo ustanove probijanja pravne ličnosti (apsurd vezivanja za precedent koji je uskratio proboj)	34
GLAVA II - POSEBNI DEO	
PRAVNA INFRASTRUKTURA, CILJEVI I VRSTE	36
1. Pravna infrastruktura probijanja pravne ličnosti - uporednopravno	36
1.1. Opšti pogled i pokušaj klasifikacije	36
1.2. Neke zemlje opšteg zakonskog određenja probijanja pravne ličnosti u kompanijskom pravu.....	38
1.3. Neke zemlje jedinstvenog uređenja probijanja pravne ličnosti u kompanijskom i stečajnom pravu	40
1.4. Neke zemlje kombinovanog uređenja proboja pravne ličnosti u kompanijskom pravu (pojmovno i određenjem nekih osnova)	40
2. Ciljevi probijanja pravne ličnosti.....	42
3. Modaliteti probijanja pravne ličnosti	45
3.1. Redovno (standardno) i obrnuto (inverzno) probijanje pravne ličnosti	45
3.2. Ostale klasifikacije probijanja pravne ličnosti	47
GLAVA III	
RAZGRANIČENJE OD SRODNIH INSTITUTA I LEGITIMACIJE	49
1. Razgraničenje probijanja pravne ličnosti od bliskih instituta (pokušaj uvodnog određenja pravne prirode)	49
1.1. Ugovorna odgovornost kontrolnih (i značajnih) članova društva svom društvu	49
1.2. Ugovorna odgovornost manjinskih članova društva društvu	57
1.3. Ugovorna odgovornost kontrolnih (i značajnih) članova društva drugim članovima društva	61
1.4. Ugovorna odgovornost članova organa društva društvu.....	62
1.5. (Deliktna) odgovornost članova organa društva članovima društva	63
1.6. Deliktna odgovornost članova organa društva poveriocima društva	68
1.7. Zastupništvo (agency)/prevarno zastupanje.....	71
1.8. Ostali slučajevi "probijanja pravne ličnosti u širem smislu" i posebno trust	73
1.9. "Probijanje pravne ličnosti u užem i širem smislu" – tačka spajanja	74
2. Probijanje pravne ličnosti – ugao ugovornog i deliktne prava	78
2.1. Probijanje pravne ličnosti - zloupotreba prava člana društva prema poveriocu društva	78
2.2. Probijanje pravne ličnosti – nesavesno postupanje člana društva prema poveriocu društva	80
2.3. Probijanje pravne ličnosti – delikt člana društva prema poveriocu društva.....	81
2.4. Probijanje pravne ličnosti - neosnovano obogaćenje člana društva (od društva i/ili poverioca)	83
2.5. Probijanje pravne ličnosti – prevara poverioca od strane člana društva.....	84
2.6. Probijanje pravne ličnosti – zabluda poverioca društva o ličnosti (identitetu) dužnika	84
3. Probijanje pravne ličnosti – ugao kompanijskog prava (rešenje ili problem: dužnost lojalnosti člana društva poveriocu društva)?	85
4. Aktivna legitimacija kod probijanja pravne ličnosti - ugovorni (voljni) i neugovorni (deliktne, nevoljni) poverioci	89

5. Subjekt odgovornosti kod probijanja pravne ličnosti – pasivna legitimacija – članovi društva/kontrolni članovi/značajni članovi/aktivni članovi/nečlanovi.....	92
6. Priroda odgovornosti kod probijanja pravne ličnosti	96

GLAVA IV

GRUPE DRUŠTAVA I PROBIJANJE PRAVNE LIČNOSTI.....	100
1. Uopšte.....	100
2. Specifičnosti probijanja pravne ličnosti kod grupe društava u nekim zemljama	114
2.1. Francuska	114
2.2. Kvebek.....	116
2.3. SAD 117	
2.4. Australija	121
2.5. Nemačka.....	123
2.6. Srbija.....	125
2.7. Indija.....	127
2.8. Neka važnija poređenja zemalja <i>common law</i> i <i>civil law</i> kod probijanja pravne ličnosti u grupi društava	128

GLAVA V

PROBIJANJE PRAVNE LIČNOSTI U SUDSKOJ PRAKSI	130
1. Srbija	130
2. SAD i pojedine njene države	131
2.1. Prevare i izbegavanje zakonskih obaveza	139
2.2. Neodržavanje posebnih identiteta članova/akcionara korporacije (mešanje članstva).....	139
2.3. Neodržavanje posebnih identiteta kompanija u grupi društava (mešanje kompanija).....	140
2.4. Neadekvatna kapitalizacija.....	140
2.5. Nepoštovanje korporacijskih formalnosti	143
2.6. Ostali osnovi.....	144
2.6.1. Preklapanje korporativnog personala i uprave (mešanje direktora – višestruko direktorstvo).....	144
2.6.2. Npropisan transfer imovine	145
2.6.3. Mešanje imovine između društava grupe	147
2.6.4. Lažno predstavljanje i izjave (<i>estoppel</i>).....	147
2.6.5. (Ne)pravičnost	147
3. Velika Britanija.....	148
4. Australija	154
5. Nemačka	155
6. Rusija.....	159
7. Kina 161	
8. Švajcarska.....	162
9. Francuska	163
10. Kanada	165
11. Belgija.....	167
12. Švedska	168
13. Danska.....	169
14. Južna Afrika	170
15. Zemlje Latinske Amerike.....	170
16. Sudovi EU	172

GLAVA VI

TEORIJSKA PODLOGA PROBIJANJA PRAVNE LIČNOSTI	174
1. Uopšte.....	174
2. Teorija <i>alter ego</i>	177
3. Teorija fiktivnosti postojanja	179
4. Teorija privida ("spoljnog izgleda").....	180

5. Teorija pozajmljenog imena/simulacija	180
6. Teorija prevare.....	181
7. Teorija pravičnosti	183
8. Teorija instrumenta – pomoćnog sredstva ("test ukupnih okolnosti")	184
9. Teorija zloupotrebe prava.....	185
10. Teorija dominacije – "preterane" operativne kontrole	186
11. Teorija identiteta	186
12. Teorija ekonomskog jedinstva grupe društava – "odgovornost preduzeća"	187
13. Teorija <i>agency</i>	194
GLAVA VII	
PROBIJANJE PRAVNE LIČNOSTI KOD POJEDINIH UGOVORA	195
GLAVA VIII	
POSEBNI ASPEKTI PROBIJANJA PRAVNE LIČNOSTI U NEKIM DRUGIM GRANAMA PRAVA	197
1. Razmeđe kompanijskog i stečajnog prava i probijanje pravne ličnosti	197
2. Stečajno pravo i probijanje pravne ličnosti	203
3. Pravo konkurencije i probijanje pravne ličnosti	206
4. Pravo zaštite životne sredine i probijanje pravne ličnosti	207
5. Arbitražno pravo i probijanje pravne ličnosti	208
6. Probijanje pravne ličnosti i društvena odgovornost kompanija	209
GLAVA IX - ZAVRŠNI DEO	
PROBIJANJE PRAVNE LIČNOSTI <i>DE LEGE FERENDA</i>.....	210
1. Priznanje pravnog subjektiviteta "grupe društava" i ukidanje probijanja pravne ličnosti	210
2. Poboljšanje proceduralnog statusa poverioca kod probijanja pravne ličnosti.....	213
3. Priznanje postojanja "interesa grupe" kod grupe društava u pojedinim granama prava i ukidanje probijanja pravne ličnosti	213
4. Promocija "interesa preduzeća" na bazi kapitala ili ugovora i ukidanje probijanja pravne ličnosti.....	214
5. Probijanje pravne ličnosti i srpsko kompanijsko pravo	215
LITERATURA	
1. Srpski jezik	220
2. Strani jezici	221

Knjigu možete **naručiti** telefonom ili **e-mailom** od izdavača:

Intermex, d.o.o., Beograd, Dr Milutina Ivkovića 9a

Tel: 011/369-22-90, 369-22-91, 367-59-99, 361-89-85, 306-75-05

E-mail: intermex@gmail.com

www.propisi.com

www.sudskapraksa.com